

EEN CIRCULAIRE VERSTERKING TE ALVERINGEM

De gemeente Alveringem⁽²⁶⁾ behoort geomorfologisch tot twee gebieden, namelijk de polderstreek en de zandleemstreek (fig. 42). Het grootste gedeelte van het grondgebied wordt ingenomen door de zandleemstreek. Behalve in het zuidcoosten (langs de Lovaart), waar een enkele meters hoog talud voorkomt, is er meestal een geleidelijke overgang tussen

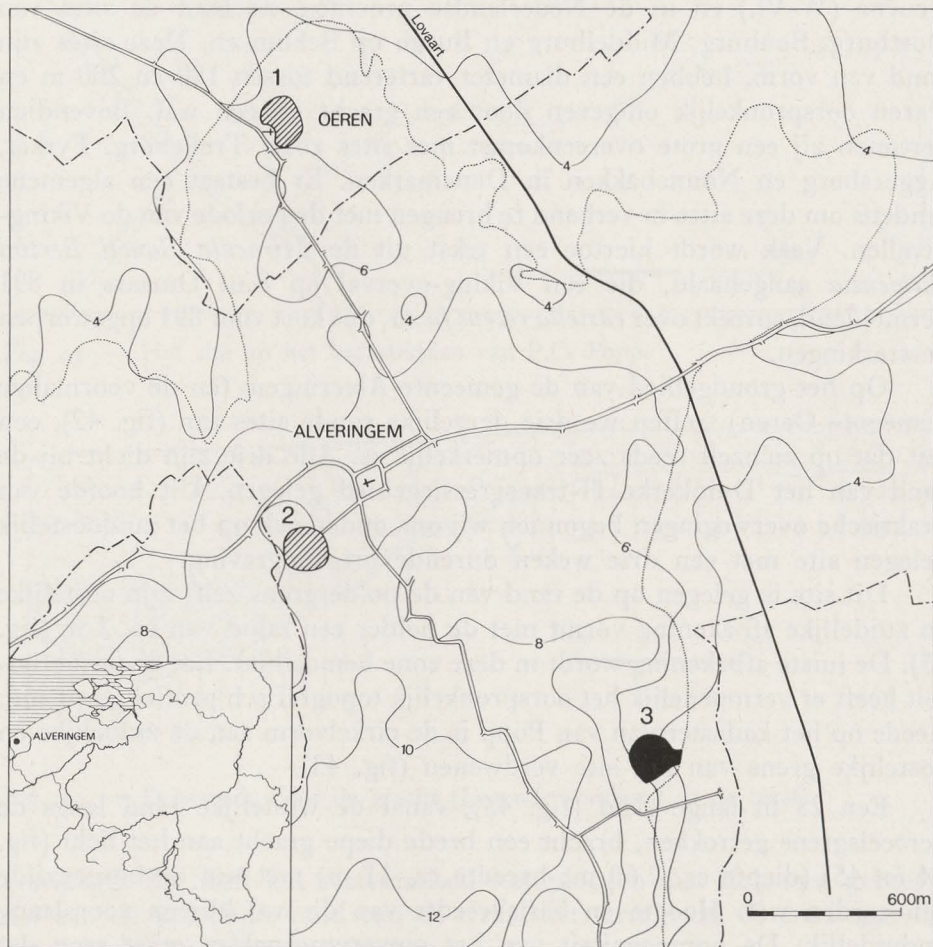

Fig. 42. — Situatiekaart. De puntlijn geeft de grens weer tussen de zandleem- en de polderstreek.

⁽²⁶⁾ Onze oprechte dank gaat uit naar de gemeente Alveringem en naar de Heer Gemeentesecretaris in het bijzonder, voor de daadwerkelijke hulp die ons bij deze proefgraving werd verleend.

beide streken. Het poldergebied waar het hier om gaat wordt het *Oudland* genoemd; de bodem is er grotendeels gevormd door mariene sedimenten van de IVde-eeuwse zeedoorbraak, de Duinkerke II-transgressie. Het Oudland kwam omstreeks de VIIIste eeuw droog te liggen. Alveringem bevond zich dus gedurende de periode van de IVde tot de VIIIste eeuw aan de rand van het transgressiegebied.

Verschillende auteurs hebben er reeds op gewezen dat aan de rand van het poldergebied, van Noord-Frankrijk tot Zeeland, een aantal gelijkvormige sites liggen, zoals Sint-Winnoksbergen en Bourbourg (dép. Nord), Veurne (W-Vl.) en in de Nederlandse provincie Zeeland de sites van Oostburg, Souburg, Middelburg en Burgh op Schouwen. Deze sites zijn rond van vorm, hebben een diameter variërend tussen 150 en 200 m en waren oorspronkelijk omgeven door een gracht en een wal. Bovendien vertonen zij een grote overeenkomst met sites zoals Trelleborg, Fyrkat, Aggersborg en Nonnebakken in Denemarken. Er bestaat een algemene tendens om deze sites in verband te brengen met de periode van de Vikinginvallen. Vaak wordt hiertoe een tekst uit de *Miracula Sancti Bertini Sithiensis* aangehaald, die een Viking-overval op Sint Omaars in 891 vermeldend, spreekt over *castella recens facta*, dus kort voor 891 opgeworpen versterkingen.

Op het grondgebied van de gemeente Alveringem (en de voormalige gemeente Oeren) treffen we drie dergelijke ronde sites aan (fig. 42), een feit dat op zichzelf reeds zeer opmerkelijk is. Alle drie zijn dicht bij de rand van het Duinkerke II-transgressiegebied gelegen. Uit hoofde van praktische overwegingen begonnen wij ons onderzoek op het zuidoostelijk gelegen site met een drie weken durende proefopgraving.

Dit site is gelegen op de rand van de poldergrens zelf; zijn oostelijke en zuidelijke afbakening vormt met de polder een talud van ca. 3 m (fig. 45). De juiste afbakening wordt in deze zone bemoeilijkt. Landbouwactiviteit heeft er vermoedelijk het oorspronkelijk topografisch profiel gewijzigd. Reeds op het kadasterplan van Popp is de cirkelvorm aan de zuidelijke en oostelijke grens van het site verdwenen (fig. 43).

Een 25 m lange sleuf (fig. 45), vanaf de westelijke rand langs de perceelsgrens getrokken, bracht een brede diepe gracht aan het licht (fig. 44 en 45) (diepte ca. 2,60 m; breedte ca. 11 m) met aan de binnenzijde een aarden wal. Hoogte en basisbreedte van de wal blijven vooralsnog onduidelijk. De homogeniteit van het opwerpingspakket wijst erop dat de wal — met grond uit de gracht — in één tijd werd opgeworpen. De vulling van de gracht vertoont het volgende beeld. De zandleembodem in situ (fig. 44, C) is deels in de gracht verspoeld (fig. 44, B). Dit pakket wordt afgedekt door sterk humeuze zandleem (fig. 44, A) afkomstig van het wallichaam. Erosie en landbouw hebben immers het walprofiel totaal

Fig. 43. — Het site op het kadasterplan van P.C. Popp.

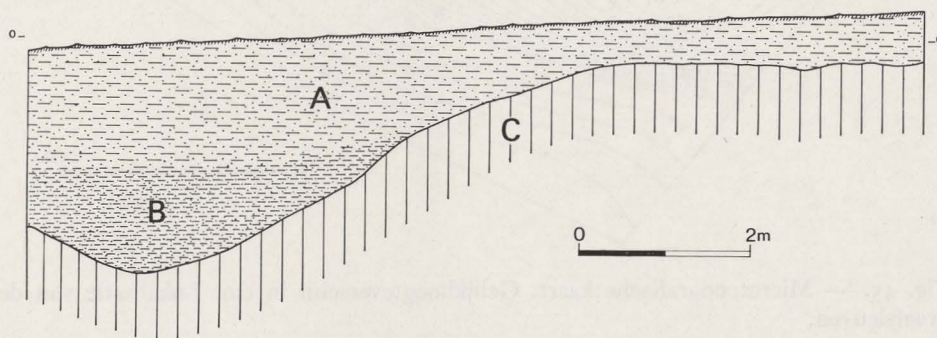

Fig. 44. — Doorsnede door de gracht (Legende verklaard in de tekst).

gewijzigd. Zo heeft het systematisch rondploegen met zich mee gebracht dat aan de westelijke rand van de cirkel het terrein ca. 60 cm hoger ligt dan bij de omringende percelen.

Een sleuf (4×10 m) gegraven in het centrum van het site en onderzocht tot op de tertiaire klei (-160 m) bracht geen sporen aan het licht. Het oude loopvlak moet er samenvallen met de huidige bouwlaag.

De microtopografische opname (fig. 45) tenslotte voegt wel een aantal elementen toe aan onze kennis van het site. De sterk uitgedeelde wal is

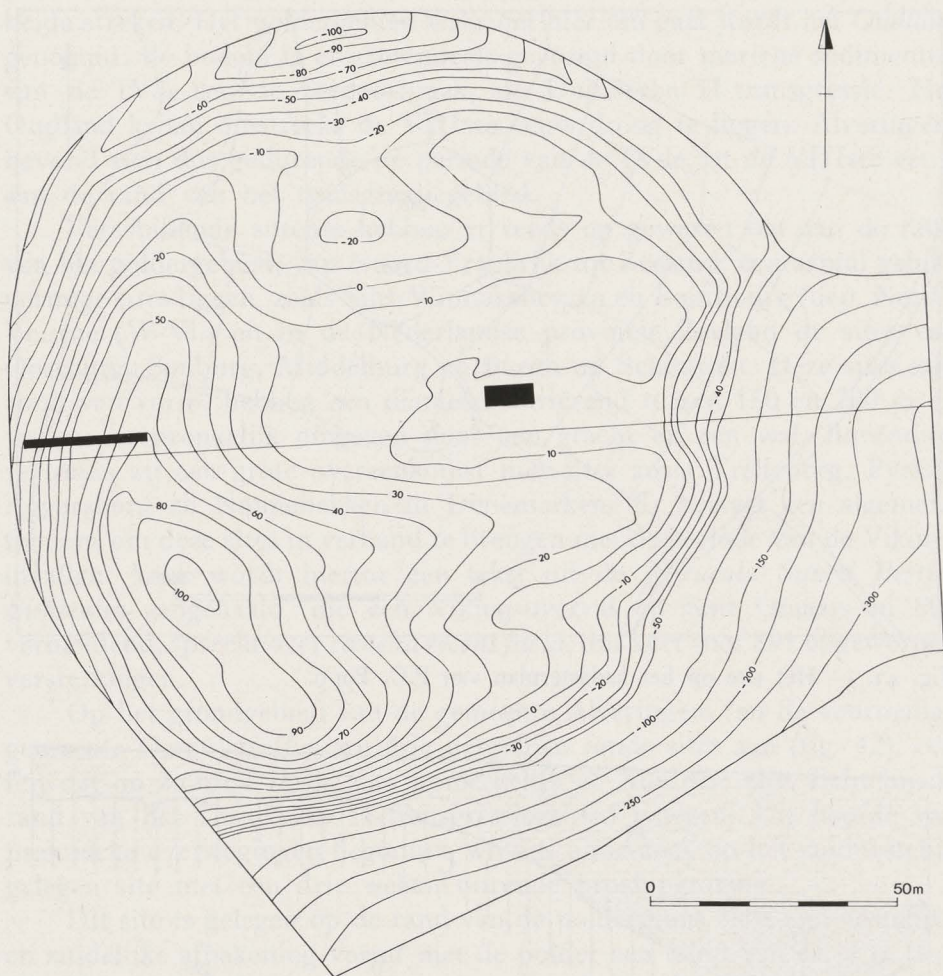

Fig. 45. — Microtopografische kaart. Gelijkhoogetverschil in cm. Lokalisatie van de proefsleuven.

duidelijk te volgen. In het noorden stellen we een onderbreking van het wallichaam vast. Bovendien valt deze onderbreking samen met een verschillend topografisch profiel aan de rand van de cirkel. Het gaat hier ons inziens om een toegang. De afwezigheid van het wallichaam resulteerde in een mindere opvulling van de gracht (— 100 tegenover de walonderbreking). Mogen we hier naast een toegang ook een toegangsbrug veronderstellen?

De bijna totale afwezigheid van archeologisch materiaal — op een paar niets bepalende scherven uit het wallichaam na — laat ons niet toe enige datering voor te stellen. Toch kunnen wij ons niet van de indruk

ontdoen hier met een vroegmiddeleeuws site te maken te hebben. Enerzijds gelden de overeenkomsten met de vermelde buitenlandse sites. Anderzijds is de aard en de omvang van het site moeilijk in een latere context te plaatsen.

Nadere opgravingen zullen ons meer gegevens over de structuur, opbouw, doel en datering van het site moeten geven en dit alles in context met de beide andere vormgelijke sites op het grondgebied van Alveringem.

J. DE MEULEMEESTER